

Písomný výstup pedagogického klubu č. 1 (1. 9. 2020 - 31. 1. 2021)

Písomný výstup pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.2.1 Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúc potreby trhu práce
3. Prijímateľ	Súkromná spojená škola, ul. Biela voda 2, Kežmarok
4. Názov projektu	Prepojenie vzdelávania s praxou v Súkromnej strednej odbornej škole, Biela voda 2.
5. Kód projektu ITMS2014+	312011Z055
6. Názov pedagogického klubu	Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti – prierezové témy.
7. Meno koordinátora pedagogického klubu	Mgr. Beáta Kunová
8. Školský polrok	01.09.2020- 31.01.2021
9. Odkaz na webové sídlo zverejnenia písomného výstupu	www.ssos-kezmarok.sk
10.	

Úvod

Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti – prierezové témy bude vytvorený pedagogickými zamestnancami, ktorí zastupujú vzdelávacie oblasti platného ISCED 3A, ako napr.: matematika a práca s informáciami, jazyk a komunikácia, človek a príroda, človek a spoločnosť a tiež pedagogickými zamestnancami vyučujúcimi odborné predmety.

Klub bude fungovať počas školských rokov, od septembra 2020 do januára 2023 (spolu 25 mesiacov) a jeho udržateľnosť vychádza z koncepcie nového modelu SOŠ, ktorého súčasťou sú „riešiteľské rady“ tímov pre vzdelávacie oblasti ISCED 3A.

Spôsob organizácie: stretnutia 2 krát do mesiaca. Dĺžka jedného stretnutia: 3 hodiny.

Zrealizované stretnutia pedagogického klubu v období 09/2020-01/2021:

September 2020 – 30.09.2020 stretnutie v trvaní 3 hod.

Október 2020 – 14.10.2020; 28.10.2020 -2 stretnutia, každé v trvaní 3 hod.

November 2020 -11.11.2020; 25.11.2020-2 stretnutia, každé v trvaní 3 hod.

December 2020- 09.12.2020; 18.12.2020-2 stretnutia, každé v trvaní 3 hod.

Január 2021- 26.01.2021 stretnutie v trvaní 3 hod.

Varianta klubu: pedagogický klub s výstupmi.

Zameranie pedagogického klubu:

Pedagogický klub sa bude zameriavať na rozvoj čitateľskej gramotnosti v rámci vzdelávacích oblastí platného ISCED 3, ako prierezovej témy.

Cieľom realizácie aktivít pedagogického klubu je zvýšenie odborných kompetencií pedagogických zamestnancov pre ďalšie zvyšovanie úrovne čitateľskej gramotnosti žiakov naprieč vzdelávaním.

Čitateľská gramotnosť je dôležitou schopnosťou žiaka a nevyhnutným predpokladom pre ďalší osobnostný a profesijný rast žiaka.

Žiak s primeranou úrovňou čitateľskej gramotnosti dokáže:

- Hľadať súvislosti medzi javmi,
- Pýtať sa a hľadať odpovede,
- Vytvárať vizuálne a iné, zmyslové predstavy (myslieť abstraktne),
- Vytvárať hodnotiace posúdenia,
- Identifikovať najdôležitejšie myšlienky v texte (kriticky myslieť),
- Vytvárať syntézu poznania.

V rámci činnosti pedagogického klubu sa chceme zaoberať najefektívnejšími metódami a stratégiami pre rozvoj čitateľskej gramotnosti. Čitateľská gramotnosť má dve hlavné línie: základnú a kritickú. Základná zahŕňa znalosti, schopnosti, postoje uplatňované pri výbere textu a samotné čítanie s porozumením. Kritická čitateľská gramotnosť zahŕňa znalosti, schopnosti a postoje pri hodnotení informácií v texte s ohľadom na jeho obsahovú a formálnu stránku (napr. argumentácia), posudzovanie obsahu textu porovnávaním s vlastnými skúsenosťami, spôsob čítania a stratégia práce s textom. Obe zložky sú neoddeliteľné a vzhľadom ku komplexným potrebám spoločnosti a trhu práce sú pre absolventov SOŠ nevyhnutné.

Ďalšie činnosti, ktoré budú realizované v rámci pedagogického klubu:

- Tvorba Best Practice,
- Prieskumno-analytická a tvorivá činnosť týkajúca sa výchovy a vzdelávania a vedúca k zlepšeniu a identifikácii OPS,
- Výmena skúseností pri aplikácii moderných vyučovacích metód,
- Výmena skúseností v oblasti medzi-predmetových vzťahov,
- Tvorba inovatívnych didaktických materiálov,
- Diskusné posedia a štúdium odbornej literatúry,
- Identifikovanie problémov v rozvoji čitateľskej gramotnosti žiakov a možné riešenia.

Stručná anotácia

Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti - prierezové témy sa zaoberal nasledujúcimi témami:

- práca s odbornými zdrojmi,
- Najnovšie metódy, techniky a prístupy v identifikácii problémov s nedostatočnou úrovňou čitateľskej gramotnosti.
- Analýza a syntéza v službách rozvoja čitateľskej gramotnosti.
- Efektívne metódy a stratégie rozvoja čitateľskej gramotnosti,
- Praktické cvičenia k čítaniu s porozumením informatívnych textov,
- Best Practice.

Kľúčové slová

Čitateľská gramotnosť, Best Practice, analýza, metódy.

Zámer a priblíženie témy písomného výstupu

Zámerom nášho výstupu je popísať aktivity zrealizované učiteľmi, členmi pedagogického klubu na zasadnutiach pedagogického klubu čitateľskej gramotnosti – prierezové témy.

Priblíženie témy:

Čitateľská gramotnosť je komplexný súbor čitateľských zručností, ktorý vytvára predpoklady na rozvoj ostatných foriem gramotnosti a je ich základom – rozvíja schopnosť učiť sa učiť. Schopnosť čítať a učiť sa prostredníctvom čítania je základnou akademickou zručnosťou, ktorá je dôležitá pre školskú úspešnosť vo všetkých oblastiach štúdia a na všetkých úrovniach vzdelávania. Nízka čitateľská gramotnosť žiakov znižuje efektívnosť ich učenia sa z dôvodu neporozumenia kľúčovým pojmom. Naším úsilím je prostredníctvom zaujímavých textov a motivujúcich čitateľských aktivít naučiť žiakov používať efektívne čitateľské stratégie vedúce k výborným učebným výsledkom a k pozitívnym postojom k celoživotnému vzdelávaniu sa.

Čitateľská gramotnosť je komplexný súbor čitateľských zručností, ktorý vytvára predpoklady na rozvoj ostatných foriem gramotnosti a je ich základom – rozvíja schopnosť učiť sa učiť. Čitateľské kompetencie zahŕňajú: techniku čítania, schopnosť a proces pochopenia textu, schopnosť identifikovať informácie v texte, hodnotiť prečítané, zapamätať si myšlienky textu, reprodukovat' text, dedukovať na základe textu, utvoriť si úsudok, schopnosť logicky spájať súvislosti, vyvodiť hlavné myšlienky, poučenia, závery, schopnosť konštruovať myšlienky nad rámec textu a spájať ich v kontexte s predošlými poznatkami a vedomosťami a ich praktické uplatňovanie; resp. schopnosť čitateľa využiť ich v praktickom živote.

Jadro:

Popis témy/problém

Problém:

Čítanie a porozumenie textu hrá kľúčovú úlohu v rozvoji gramotnosti jedinca i celej spoločnosti. Vplyvom rozvoja technológií u detí a mládeže klesá záujem o čítanie klasických kníh a uchylujú sa ku čítaniu rýchlych a často neoverených prípadne zavádzajúcich správ a informácií na internete. Dvojnásobne to platí u žiakov s poruchami učenia. Zvládnuť čítanie po technickej stránke je pre viacerých z nich veľmi náročná činnosť a venuje sa jej pozornosť prevažne na prvom stupni základných škôl. Prechod žiakov s poruchami učenia na druhý stupeň pre nich znamená veľkú zmenu. Musia si zvyknúť na viacerých vyučujúcich a vyššiu mieru samostatnosti. Hlavne sa to týka samostatnej prípravy na vyučovanie, samostatnosti pri písaní domácich úloh. U mnohých žiakov, u ktorých sú poruchy učenia výraznejšie správna technika čítania ešte nie je dostatočne zautomatizovaná a

porozumenie textu výrazne zaostáva za ich rovesníkmi, o pochopení textu sa ešte ani nedá hovoriť. Toto výrazne znevýhodňuje týchto žiakov voči ich intaktným rovesníkom.

Napriek dôležitosti, akú čitateľská gramotnosť v našom živote má, v PISA testovaní sa v roku 2015 výkony slovenských žiakov v čitateľskej gramotnosti ocitli už po piaty krát pod priemerom zúčastnených krajín OECD. Oproti roku 2012 sa priemerný výkon našich žiakov znížil o ďalších 10 bodov a experti upozorňujú, že sme krajina, ktorej výsledky sa prepadávajú prudšie ako v ostatných krajinách OECD.

V rizikovej skupine sa v PISA 2015 nachádzalo až 32,1 % slovenských žiakov. Sú to žiaci, ktorí nedisponujú ani najzákladnejšími čitateľskými zručnosťami, ktoré sú potrebné pre ďalšie vzdelávanie. Výsledky štúdie PISA považujú žiakov s nedostatočnou, nízkou úrovňou čitateľskej gramotnosti za rizikovú skupinu obyvateľstva, ktorá bude v budúcnosti pre spoločnosť príťažou, pretože bude vyžadovať zvýšené náklady na sociálnu a zdravotnú starostlivosť. Čím dlhšie bude tento problém zanedbávaný, tým viac bude spoločnosť finančne zaťažovať.

Toto je oblasť, v ktorej slovenské školstvo vážne pokrivkáva, pokles úrovne čitateľskej gramotnosti nie je len slovenským špecifikom. Týka sa aj iných krajín. V tejto súvislosti sa začína hovoriť o novom fenoméne - bibliofóbii alebo o tzv. a-gramotnosti. Ide o trvalú ľahostajnosť voči čítaniu a knihám.

Záver:

Zhrnutia a odporúčania pre činnosť pedagogických zamestnancov

Zhrnutie v oblasti inovatívne metódy v oblasti rozvoja čitateľskej gramotnosti:

Na základe analýzy, rozboru a tvorivej práce s textom považujeme za vhodnú metódu na rozvoj čítania s porozumením - INSERT značky. Jedná sa o spôsob práce s textom, ktorý vedie k lepšiemu porozumeniu a slúži k systematizácii textov a poznámok. Skratka INSERT znamená Interactive Noting System for Effective Reading and Thinking – interaktívny poznámkový systém pre efektívne čítanie a myslenie.

Významy značiek:

- ✓ rozumiem tomu, toto som vedel
- ? nerozumiem, potrebujem sa spýtať, potrebujem vysvetliť slovo
- ! toto chcem zdôrazniť, prekvapilo ma to
- + súhlasím
- - nesúhlasím

Žiaci pri tejto metóde prechádzajú text a pripisujú značky zatiaľ čo učiteľ prechádza triedou môže ihneď pozorovať diagnostiku daného textu. Vďaka tejto metóde môžeme pozorovať úroveň znalostí v danej triede. Keď napríklad pozorujeme priveľa otáznikov môže to naznačovať priveľmi náročný text.

Odporúčame vyššie uvedenú metódu INSERT na podporu tradičných cvičení k čítaniu s porozumením.

Zaoberali sme sa aj otázkou systematizovania textu, vytvárali sme príklady:

Odporúčame uvedenú prácu s textom vo vyššej miere aplikovať do praxe.

Na základe diskusie a zdieľania osvedčenej pedagogickej praxe sme sa zhodli na teoretických prístupoch, ktoré budeme uplatňovať pri konkrétnych metódach:

Na základe analýzy sa dá vo všeobecnosti, o akomkoľvek texte povedať že, text:

- niečo pomenúva, o niečom vypovedá, niečo obsahuje – má obsah,
- objasňuje – má formu,
- niekto ho vytvoril – má autora,
- pre niečo bol vytvorený – má účel,
- pre niekoho bol vytvorený – má adresáta.

Hlavným poslaním textu je prenos informácií a ako celok podľa určitých špecifických charakteristík plní určitý komunikačný zámer.

Čítanie s porozumením by malo tvoriť kľúčovú zložku vzdelávania, malo by byť súčasťou prípravy na reálny život. V informačnej spoločnosti je potrebné naučiť mladých ľudí pracovať s informáciami efektívne.

Best Practice

Práca s textom

Pohľad na určitú historickú udalosť z rôznych zdrojov informácií:

Napríklad : téma zániku Veľkej Moravy

Žiaci v jednotlivých tímoch pracujú s informáciami na webových stránkach, určujú dôveryhodnosť jednotlivých textov.

Vyskytli sa informácie, ktoré opisovali túto historickú udalosť rôznymi spôsobmi. Tu je dôležité posúdiť odbornosť autora stránky a odpovedať na základné otázky:

Aký vzťah má autor k danej problematike?

Patrí k zástancom istého „názorového prúdu“?

Je členom vedeckej komunity? Je zástancom danej teórie?

Časté sú aj odchýlky v rokoch, v ktorých boli udalosti popisované, ale sú publikované aj rôzne teórie vedúce k jednotlivým udalostiam.

Žiaci môžu na základe získaných informácií vypracovať projekt, ktorého produktom bude popis priebehu historickej udalosti z čo najdôveryhodnejších zdrojov informácií.

Ukážka č.1

Zdroj:<http://www.zones.sk/studentske-prace/dejepis/4317-dejiny-velkomoravskej-rise/>

I. Obdobie predveľkomoravské (prvé decénia 9. stor.): Z vyššie povedaného vyplýva, že sa na konci 8. a v prvých decéniách 9. stor. vyvíjali dve predveľkomoravské kniežatstvá - moravské a nitrianske. Okolo roku 906 (907?) prestalo jadro ríše existovať. Niektorí preto majú za to, že už v tých rokoch kniežacia moc mojmírovskej dynastie neexistovala a že veľkomoravské vojenské sily boli v tej dobe úplne rozložené. Lenže ešte v 20-tych rokoch 10. stor. sa spomínali synovia Mojmíra II., grófi Mojmír III. a

Svätopluk III., teda ozaj poslední Mojžírovci. Tiež sa vie o vojnách Moravanov s Henrichom I. Vtáčnikom, o moravskom biskupovi Silvestrovi a pod. Takže Veľká Morava svoju existenciu neskončila v jedinom okamihu, ale jej štátne tradície naďalej pretrvávali.

Ukážka č.2

Zdroj:<http://www.brejele.net/ziva-historie/dejiny-pod-mikroskopem-1/>

Jiná teorie o zániku Velkomoravské říše ji dává do souvislostí s přírodními katastrofami. Archeologové nacházejí při odkrytí zbytků hradiště v moravských Mikulčicích dvoumetrovou vrstvu čistého písku.

Na základe týchto dvoch ukážok prebieha diskusia o teórii zániku Veľkomoravskej ríše.

Dialogické metódy a aktivizujúce metódy v procese rozvoja čitateľskej gramotnosti.

Dialogické metódy predpokladajú slovnú interpretáciu medzi učiteľom a žiakmi – nielen dvojstrannú, ale i mnohostrannú, nielen jednosmernú ale i viacsmerú. Podstatou dialogických metód je **rozhovor, dialóg, diskusia**. Ich využitie (aplikácia) umožňuje okrem plnenia základného vzdelávacieho cieľa uskutočňovať ďalšie ciele, rozvíjať kľúčové kompetencie žiaka (sú to kompetencie dôležité z hľadiska uplatnenia sa žiaka na trhu práce), napríklad: tímové riešenie problémových úloh, obhajoba názoru, správna argumentácia, presnosť formulácie atď. Dialogické metódy vystupujú samostatne alebo v spojení s inou metódou (napr. rozhovor v skupine v rámci činností, ktoré vyplývajú z inscenačnej metódy).

Príprava a riadenie dialógu

Základom dialogickej metódy sú správne a presne formulované otázky.

Zásady (pohľad didaktický):

- Učiteľ zvažuje cieľ každého dialógu. Ten vyplýva z cieľov vyučovacej hodiny.
- Z cieľavedomosti vyplýva požiadavka udržania logickej a tematickej línie rozhovoru. Učiteľ udržiava povedomie žiakov o návaznosti jednotlivých sekvencií rozhovoru. Učiteľ upozorňuje žiakov na zmysel rozhovoru, jeho cieľ a jeho vzťah k celej výučbe.
- Nezabúdame žiakom nechať čas na premýšľanie. „Strach z prázdna“ by nemal učiteľa viesť k tlaku na vyžadovanie odpovede.
- Pri diskusii, ktorá prebieha v celom triednom kolektíve, učiteľ dbá na to, aby sa do diskusie zapojili všetci žiaci.
- Nezabúdame na zhrnutie diskusie – nech to urobí žiak alebo učiteľ.

Sociálne – psychologické požiadavky na diskusiu (dialogické metódy):

- Učiteľ udržiava pravidlá „bontonu“, používa slová prosím a Ďakujem. Neskáče sa do reči, taktne opravuje chyby a usmerňuje žiakov. Chváli aj za drobné úspechy.
- Využíva princíp vrátenia otázok do pléna (Odpovedzte na Janinu otázku)
- Môže riadenie diskusie zveriť do rúk žiaka (rozvoj komunikačných zručností)
- Neustále sleduje aj neverbálne prejavy žiakov.

Varianty dialogickej metódy

Výučbový rozhovor

Má reproduktívny charakter, nadväzuje na výklad alebo iné metódy. Jeho hlavnou úlohou nie je riešenie problémov. Podoby rozhovoru: objasňujúci rozhovor (riadenie učenia), opakujúci rozhovor (precvičenie), zhrňujúci rozhovor (cieľom je zhrnúť a systematizovať poznatky žiakov).

Problémový či heuristický rozhovor

Hlavným cieľom je naučiť žiakov riešiť problémy a rozvíjať ich myslenie a tvorivosť. Je riadený základnou problémovou otázkou: Prečo?... Aký je vzťah?...V čom vidíte príčiny?... Čo sa stane, keď... Ako vyriešite? Ako zhodnotíte?..

Schéma problémového (heuristického rozhovoru)

- V čom je problém?
- Čo chceme dosiahnuť?
- Čo k tomu potrebujeme?
- Tvorenie alternatívnych riešení.
- Výber riešenia.
- Realizácia.
- Zhodnotenie.

Hranica medzi výukovým a heuristickým rozhovorom môže byť málo zreteľná a často sa funkčne prepojuje (napr. z opakovania látky vyplynie určitý problém- výukový rozhovor sa mení na heuristický).

Rozhovor môže byť riadený predom pripravenými otázkami alebo tézami.

Žiaci si môžu odpovede na otázky prichystať doma – domáce štúdium.

Alebo požiadame žiakov, aby k našemu výkladu učiva formulovali otázky, ktoré sa stanú základom nasledujúcej diskusie.

Stredoveká disputácia (stredoveký dišput): vyučujúci vytvorí dva tábory- jeden za určitú myšlienku (obhajuje ju) a druhý tábor proti, potom sa vymenia.

Panelová diskusia : žiaci sú diváci, odborníci sedia vpredu a diskutujú na určitú tému. Môžu odborníkov nahradiť žiaci, ktorí si pripravujú stanoviska k riešeniu určitého problému. Panelová diskusia sa potom blíži k inscenačnej metóde (hranie rolí, dramatizácia a pod.).

Princíp konferencie – žiaci prednášajú, diskutujú.

Princíp brainstormingu- voľná tvorba a súčasne veľká produkcia nápadov, bez toho aby sa prihliadalo k ich kvalite či realite. Dialóg je riadený základnou problémovou otázkou.

Odporúčame pokračovať v tvorivých aktivitách.

Zhrnutie v oblasti Best Practice rozvoja čitateľskej gramotnosti:

Na základe práce s odbornými zdrojmi a diskusie sme vytvorili nasledujúce zhrnutie k hlavným bodom tvorby Best Practice v oblasti čitateľskej gramotnosti.

Príklady dobrej praxe ukazujú, že existujú techniky, metódy, procesy a aktivity, ktoré vedú oveľa efektívnejšie k daným cieľom než niektoré iné techniky a metódy.

Príklady dobrej praxe môžeme tiež definovať ako účinnejšie (menej námahy) a efektívnejšie (dobré výsledky) cesty k vytýčenému cieľu. Zakladáme ju na opakovateľných postupoch, ktoré sa môžu osvedčiť aj inde a ktoré môže aplikovať väčší počet ľudí.

Cieľom príkladov dobrej praxe je podeliť sa o svoje pedagogické skúsenosti a výsledky s ďalšími učiteľmi, pri hľadaní efektívnych vyučovacích postupov a pri riešení každodenných pedagogických problémov. Diskutovali sme o príklade dobrej praxe na rozvoj kritického myslenia pri práci s textom – metóde Cinquain. Je to takzvaná päťveršová báseň, prostriedok tvorivého vyjadrenia.

Pravidlá Cinquainu:

1. riadok: jednoslovné pomenovanie témy (zvyčajne podstatné meno)

2. riadok: dvojslovný opis témy (dve prídavné mená)

3. riadok: trojslovné vyjadrenie deja, činnosti (tri slovesá)

4. riadok: štvorslovné vyjadrenie pocitu, emocionálneho vzťahu k téme

5. riadok: jednoslovné synonymum vyjadrujúce podstatu. Pri učení sa pracovať touto metódou postupujeme tak, že vysvetlíme žiakom jej podstatu, ukážeme niekoľko príkladov, vypracujeme prvý cinquain spoločne. Potom žiaci vytvárajú cinquain samostatne, vo dvojiciach a na záver prezentujú svoje diela pred skupinou alebo celou triedou. V praxi sa osvedčilo uverejnenie cinquainu v školskom časopise alebo žiaci triedy vytvorili spoločnú knihu na určitú tému (napr. Moja práca snov – kresba pracovného procesu + cinquain o nej). Ďalšou z možností je, že na konci určitého tematického celku v ktoromkoľvek vyučovacom predmete napíšu žiaci cinquain. Ďalšou overenou praxou je napríklad metóda Pojmového mapovania. Pojmové mapovanie vychádza z Ausubelovej teórie učenia, ktorá je charakterizovaná tým, že:

- kladie hlavný dôraz na vplyv žiakových skorších vedomostí na následné učenie,
- žiak sa najlepšie učí vtedy, keď vedome a zreteľne prepája nové vedomosti s príslušnými pojmami, ktoré už ovláda,
- vzniká mnoho zmien v rámci celej štruktúry poznania modifikáciou existujúcich pojmov a vytváraním nových prepojení medzi pojmami,
- učenie s porozumením vyžaduje hľadanie explicitných koncepcných väzieb s relevantnými znalosťami, ktoré už má, a novými vedomosťami.

Pojmové mapy využívame na samotné učenie sa, na vyučovanie ako prostriedok na tvorbu celkovej koncepcie a cieľov jednotlivých vyučovacích pred- metov aj vyučovania ako celku, i ako prostriedok na získanie informácií o chápaní sprístupneného učiva žiakmi. Táto osvedčená prax je pevnou súčasťou niektorých zahraničných didaktických tradícií. Jej autori zdôrazňujú dôležitosť predchádzajúcich vedomostí pri učení sa nových pojmov. Hovoria o asimilácii nových pojmov v rámci existujúcej kognitívnej sústavy.

Odporúčame vyššie uvedené princípy tvorby a praktické príklady dobrej praxe na implementáciu a naďalej pokračovať v tvorbe príkladov dobrej praxe.

Best Practice – komunikačná metóda

komunikačnou metódou sme zhrnuli nasledujúce prístupy, ktoré považujeme za zvlášť vhodné k implementácii pre našu cieľovú skupinu. Zhodli sme sa na užitočnosti metódy „Podnetných otázok“, ktoré tvoria osnovu pracovného plánu riešiteľa problému. V jednotlivých etapách riešenia problému by sa mali klásť tieto otázky:

Orientácia

Je úloha zrozumiteľná? Čo treba nájsť? Je možné úlohu sformulovať presnejšie? Mám predstavu o postupe riešenia?

Prieskum faktov

Čo je dané? V akej situácii sa nachádzam? Čo sa dá využiť? Ako je to presne? Ako to všetko vzájomne súvisí?

Prieskum obťažnosti

V čom spočíva hlavná obťažnosť riešenia úlohy? V čom sú medzery? Aké prekážky mi bránia v nájdení odpovede? Čo treba hľadať? Ako formulovať konkrétne úlohy?

Prieskum prostriedkov

Čo by som mohol potrebovať? Čo všetko mám k dispozícii? Aké myšlienkové postupy by mohli viesť k riešeniu? Tvorba hypotéz, námetov, ideí: Mohlo by sa to takto stať? Čo by sa stalo, keby...? Ak..., potom...?

Prieskum hypotéz

Zodpovedá hypotéza mojim skúsenostiam, logike, pozorovaniu, experimentom, overeným poznatkom a praxi?

Ďalší účastník zasadnutia uviedol ako dobrú prax aplikácie stratégie EUR.

Podstatou stratégie, ktorej autormi sú Meredith a Steele (1999), je pomôcť žiakom v porozumení učiva s výkladovým textom členením vyučovacej hodiny (bloku) na tri základné fázy. Názov stratégie je akronymom, ktorý vznikol z ich pomenovaní: evokácia – uvedomenie – reflexia. Cieľom evokácie je vytváranie podmienok na spájanie nových poznatkov s doterajšími, pretože to, čo jednotliviec vie, je hlavným kritériom toho, čo sa môže naučiť. Žiaci si pred čítaním textu vybavujú už osvojené vedomosti o danej téme, ku ktorým budú pridávať nové informácie. V tejto fáze ide aj o vzbudenie záujmu o učenie, aktivizáciu, uľahčenie pochopenia nového učiva a jeho trvalejšie zapamätanie. Vo fáze uvedomenia si významu sa dostávajú žiaci do kontaktu s novými informáciami prostredníctvom čítania textu, sledovania výkladu učiteľa, filmu, realizáciou experimentu a pod. Je dôležité udržať záujem žiaka v tejto fáze takým učebným postupom, ktorý mu umožní sledovať vlastné porozumenie nových informácií a myšlienok. Účinné je vytváranie záznamov, ktoré budú výsledkami premýšľania o texte za pomoci týchto typov otázok, ktoré si v duchu kladieme: Čo si mám o tom myslieť? Ako sa táto informácia hodí k tým, ktoré už poznám? Ako toto tvrdenie ovplyvní môj názor? Cieľom reflexie je uvažovanie nad procesom učenia, ktorým žiak prešiel. Uvedomuje si, čo sa naučil a pochopil, ale formuluje aj problémy v procese učenia a ďalšie potreby, hodnotí nové poznatky, vyjadruje svoj názor. Žiaci si upevňujú nové vedomosti a aktívne menia svoje schémy porozumenia, aby zodpovedali novým informáciám. Vymieňajú si a porovnávajú svoje myšlienky. V uvedenej stratégii je aplikovaná podstata rozvoja metakognície v takej postupnosti, ktorá umožňuje konštrukciu nového poznania na základe toho, čomu už žiak rozumie. Žiak sa učí nové poznatky prepájaním s osvojenými, a to tak, že sleduje a koriguje vlastné porozumenie. V jednotlivých fázach tejto stratégie alebo etáp metakognitívnych procesov môže učiteľ voľiť rôzne metódy, techniky a formy. Dôležité je, aby súviseli s podstatou jednotlivých fáz, aby medzi aktivitami bola zachovaná kontinuita, aby mali primeraný rozsah a zapájali každého žiaka.

Zhodli sme sa na ďalších prvkoch dobrej praxe rozvoja čitateľskej gramotnosti:

- Vzťah k čítaniu

Predpokladom pre rozvíjanie čitateľskej gramotnosti je potešenie z čítania a vnútorná potreba čítať.

- Doslovné porozumenie

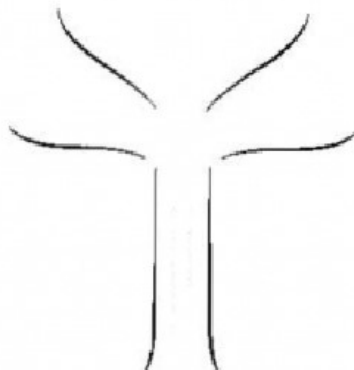
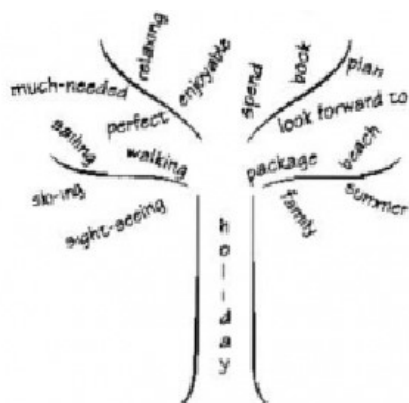
Čitateľská gramotnosť stavia na schopnosti dekodovať písané texty a budovať porozumenie na doslovnej úrovni so zapojením doterajších znalostí a skúseností.

- Vыводzovanie a hodnotenie

Čitateľsky gramotný človek musí vedieť vыводzovať z prečítaného závery a kriticky hodnotiť texty z rôznych hľadísk, vrátane sledovania autorovho zámeru.

- Metakognícia

Súčasťou čitateľskej gramotnosti je aj schopnosť a návyk seba regulácie, tj. schopnosť reflektovať zámer vlastného čítania.

Is a quadrilateral	Square
Has 4 equal sides	
Has 4 right angles	
Has 2 equal diagonals	
Its diagonals are perpendicular	

Odporúčame uvedenú prácu s textom vo vyššej miere aplikovať do praxe.

Na základe diskusie a zdieľania osvedčenej pedagogickej praxe sme sa zhodli na teoretických prístupoch, ktoré budeme uplatňovať pri konkrétnych metódach:

Na základe analýzy sa dá vo všeobecnosti, o akomkoľvek texte povedať že, text:

- niečo pomenúva, o niečom vypovedá, niečo obsahuje – má obsah,
- objasňuje – má formu,
- niekto ho vytvoril – má autora,
- pre niečo bol vytvorený – má účel,

· pre niekoho bol vytvorený – má adresáta.

Hlavným poslaním textu je prenos informácií a ako celok podľa určitých špecifických charakteristík plní určitý komunikačný zámer.

Čítanie s porozumením by malo tvoriť kľúčovú zložku vzdelávania, malo by byť súčasťou prípravy na reálny život. V informačnej spoločnosti je potrebné naučiť mladých ľudí pracovať s informáciami efektívne.

Best Practice

Práca s textom

Pohľad na určitú historickú udalosť z rôznych zdrojov informácií:

Napríklad : téma zániku Veľkej Moravy

Žiaci v jednotlivých tímoch pracujú s informáciami na webových stránkach, určujú dôveryhodnosť jednotlivých textov.

Vyskytli sa informácie, ktoré opisovali túto historickú udalosť rôznymi spôsobmi. Tu je dôležité posúdiť odbornosť autora stránky a odpovedať na základné otázky:

Aký vzťah má autor k danej problematike?

Patrí k zástancom istého „názorového prúdu“?

Je členom vedeckej komunity? Je zástancom danej teórie?

Časté sú aj odchýlky v rokoch, v ktorých boli udalosti popisované, ale sú publikované aj rôzne teórie vedúce k jednotlivým udalostiam.

Žiaci môžu na základe získaných informácií vypracovať projekt, ktorého produktom bude popis priebehu historickej udalosti z čo naj dôveryhodnejších zdrojov informácií.

Ukážka č.1

Zdroj:<http://www.zones.sk/studentske-prace/dejepis/4317-dejiny-velkomoravskej-rise/>

I. Obdobie predveľkomoravské (prvé decéniá 9. stor.): Z vyššie povedaného vyplýva, že sa na konci 8. a v prvých decéniách 9. stor. vyvíjali dve predveľkomoravské kniežatstvá - moravské a nitrianske. Okolo roku 906 (907?) prestalo jadro ríše existovať. Niektorí preto majú za to, že už v tých rokoch kniežacia moc mojmírovskej dynastie neexistovala a že veľkomoravské vojenské sily boli v tej dobe úplne rozložené. Lenže ešte v 20-tych rokoch 10. stor. sa spomínali synovia Mojmíra II., grófi Mojmír III. a Svätopluk III., teda ozaj poslední Mojmírovci. Tiež sa vie o vojnách Moravanov s Henrichom I. Vtáčnikom, o moravskom biskupovi Silvestrovi a pod. Takže Veľká Morava svoju existenciu neskončila v jedinom okamihu, ale jej štátne tradície naďalej pretrvávali.

Ukážka č.2

Zdroj:<http://www.brejle.net/ziva-historie/dejiny-pod-mikroskopem-1/>

Jiná teória o zániku Veľkomoravské ríše ji dáva do súvislostí s prírodnými katastrofami. Archeológové nachádzajú pri odkryvaní zbytků hradiště v moravských Mikulčicích dvoumetrovou vrstvu čistého písku.

Na základe týchto dvoch ukážok prebieha diskusia o teórii zániku Veľkomoravskej ríše.

Dialogické metódy a aktivizujúce metódy v procese rozvoja čitateľskej gramotnosti.

Dialogické metódy predpokladajú slovnú interpretáciu medzi učiteľom a žiakmi – nielen dvojstrannú, ale i mnohostrannú, nielen jednosmernú ale i viacsmerú. Podstatou dialogických metód je **rozhovor, dialóg, diskusia**. Ich využitie (aplikácia) umožňuje okrem plnenia základného vzdelávacieho cieľa uskutočňovať ďalšie ciele, rozvíjať kľúčové kompetencie žiaka (sú to kompetencie dôležité z hľadiska uplatnenia sa žiaka na trhu práce), napríklad: tímové riešenie problémových úloh, obhajoba názoru, správna argumentácia, presnosť formulácie atď. Dialogické metódy vystupujú samostatne alebo v spojení s inou metódou (napr. rozhovor v skupine v rámci činností, ktoré vyplývajú z inscenačnej metódy).

Príprava a riadenie dialógu

Základom dialogickej metódy sú správne a presne formulované otázky.

Zásady (pohľad didaktický):

- Učiteľ zvažuje cieľ každého dialógu. Ten vyplýva z cieľov vyučovacej hodiny.
- Z cieľavedomosti vyplýva požiadavka udržania logickej a tematickej línie rozhovoru. Učiteľ udržiava povedomie žiakov o návaznosti jednotlivých sekvencií rozhovoru. Učiteľ upozorňuje žiakov na zmysel rozhovoru, jeho cieľ a jeho vzťah k celej výučbe.
- Nezabúdame žiakom nechať čas na premýšľanie. „Strach z prázdna“ by nemal učiteľa viesť k tlaku na vyžadovanie odpovede.
- Pri diskusii, ktorá prebieha v celom triednom kolektíve, učiteľ dbá na to, aby sa do diskusie zapojili všetci žiaci.
- Nezabúdame na zhrnutie diskusie – nech to urobí žiak alebo učiteľ.

Sociálne – psychologické požiadavky na diskusiu (dialogické metódy):

- Učiteľ udržiava pravidlá „bontonu“, používa slová prosím a Ďakujem. Neskáče sa do reči, taktne opravuje chyby a usmerňuje žiakov. Chváli aj za drobné úspechy.
- Využíva princíp vrátenia otázok do pléna (Odpovedzte na Janinu otázku)
- Môže riadenie diskusie zveriť do rúk žiaka (rozvoj komunikačných zručností)
- Neustále sleduje aj neverbálne prejavy žiakov.

Variety dialogickej metódy

Výučbový rozhovor

Má reproduktívny charakter, nadväzuje na výklad alebo iné metódy. Jeho hlavnou úlohou nie je riešenie problémov. Podoby rozhovoru: objasňujúci rozhovor (riadenie učenia), opakujúci rozhovor (precvičenie), zhrňujúci rozhovor (cieľom je zhrnúť a systematizovať poznatky žiakov).

Problémový či heuristický rozhovor

Hlavným cieľom je naučiť žiakov riešiť problémy a rozvíjať ich myslenie a tvorivosť. Je riadený základnou problémovou otázkou: Prečo?... Aký je vzťah?...V čom vidíte príčiny?... Čo sa stane, keď... Ako vyriešite? Ako zhodnotíte?..

Schéma problémového (heuristického rozhovoru)

- V čom je problém?
- Čo chceme dosiahnuť?
- Čo k tomu potrebujeme?
- Tvorenie alternatívnych riešení.
- Výber riešenia.
- Realizácia.
- Zhodnotenie.

Hranica medzi výukovým a heuristickým rozhovorom môže byť málo zreteľná a často sa funkčne prepojuje (napr. z opakovania látky vyplynie určitý problém- výukový rozhovor sa mení na heuristický).

Rozhovor môže byť riadený predom pripravenými otázkami alebo tézami.

Žiaci si môžu odpovede na otázky prichystať doma – domáce štúdium.

Alebo požiadame žiakov, aby k našemu výkladu učiva formulovali otázky, ktoré sa stanú základom nasledujúcej diskusie.

Stredoveká disputácia (stredoveký dišput): vyučujúci vytvorí dva tábory- jeden za určitú myšlienku (obhajuje ju) a druhý tábor proti, potom sa vymenia.

Panelová diskusia : žiaci sú diváci, odborníci sedia vpredu a diskutujú na určitú tému. Môžu odborníkov nahradiť žiaci, ktorí si pripravia stanoviska k riešeniu určitého problému. Panelová diskusia sa potom blíži k inscenačnej metóde (hranie rolí, dramatizácia a pod.).

Princíp konferencie – žiaci prednášajú, diskutujú.

Princíp brainstormingu- voľná tvorba a súčasne veľká produkcia nápadov, bez toho aby sa prihliadalo k ich kvalite či realite. Dialóg je riadený základnou problémovou otázkou.

Odporúčame pokračovať v tvorivých aktivitách.

Zhrnutie v oblasti Best Practice rozvoja čitateľskej gramotnosti:

Na základe práce s odbornými zdrojmi a diskusie sme vytvorili nasledujúce zhrnutie k hlavným bodom tvorby Best Practice v oblasti čitateľskej gramotnosti.

Príklady dobrej praxe ukazujú, že existujú techniky, metódy, procesy a aktivity, ktoré vedú oveľa efektívnejšie k daným cieľom než niektoré iné techniky a metódy.

Príklady dobrej praxe môžeme tiež definovať ako účinnejšie (menej námahy) a efektívnejšie (dobré výsledky) cesty k vytýčenému cieľu. Zakladáme ju na opakovateľných postupoch, ktoré sa môžu osvedčiť aj inde a ktoré môže aplikovať väčší počet ľudí.

Cieľom príkladov dobrej praxe je podeliť sa o svoje pedagogické skúsenosti a výsledky s ďalšími učiteľmi, pri hľadaní efektívnych vyučovacích postupov a pri riešení každodenných pedagogických problémov. Diskutovali sme o príklade dobrej praxe na rozvoj kritického myslenia pri práci s textom – metóde Cinquain. Je to takzvaná päťveršová báseň, prostriedok tvorivého vyjadrenia.

Pravidlá Cinquainu:

1. riadok: jednoslovné pomenovanie témy (zvyčajne podstatné meno)

2. riadok: dvojslovný opis témy (dve prídavné mená)

3. riadok: trojslovné vyjadrenie deja, činnosti (tri slovesá)

4. riadok: štvorslovné vyjadrenie pocitu, emocionálneho vzťahu k téme

5. riadok: jednoslovné synonymum vyjadrujúce podstatu. Pri učení sa pracovať touto metódou postupujeme tak, že vysvetlíme žiakom jej podstatu, ukážeme niekoľko príkladov, vypracujeme prvý cinquain spoločne. Potom žiaci vytvárajú cinquain samostatne, vo dvojiciach a na záver prezentujú svoje diela pred skupinou alebo celou triedou. V praxi sa osvedčilo uverejnenie cinquainu v školskom časopise alebo žiaci triedy vytvorili spoločnú knihu na určitú tému (napr. Moja práca snov – kresba pracovného procesu + cinquain o nej). Ďalšou z možností je, že na konci určitého tematického celku v ktoromkoľvek vyučovacom predmete napíšu žiaci cinquain. Ďalšou overenou praxou je napríklad metóda Pojmového mapovania. Pojmové mapovanie vychádza z Ausubelovej teórie učenia, ktorá je charakterizovaná tým, že:

- kladie hlavný dôraz na vplyv žiakových skorších vedomostí na následné učenie,
- žiak sa najlepšie učí vtedy, keď vedome a zreteľne prepája nové vedomosti s príslušnými pojmami, ktoré už ovláda,
- vzniká mnoho zmien v rámci celej štruktúry poznania modifikáciou existujúcich pojmov a vytváraním nových prepojení medzi pojmami,
- učenie s porozumením vyžaduje hľadanie explicitných koncepcných väzieb s relevantnými znalosťami, ktoré už má, a novými vedomosťami.

Pojmové mapy využívame na samotné učenie sa, na vyučovanie ako prostriedok na tvorbu celkovej koncepcie a cieľov jednotlivých vyučovacích pred- metov aj vyučovania ako celku, i ako prostriedok na získanie informácií o chápaní sprístupneného učiva žiakmi. Táto osvedčená prax je pevnou súčasťou niektorých zahraničných didaktických tradícií. Jej autori zdôrazňujú dôležitosť predchádzajúcich vedomostí pri učení sa nových pojmov. Hovoria o asimilácii nových pojmov v rámci existujúcej kognitívnej sústavy.

Odporúčame vyššie uvedené princípy tvorby a praktické príklady dobrej praxe na implementáciu a naďalej pokračovať v tvorbe príkladov dobrej praxe.

Best Practice – komunikačná metóda

komunikačnou metódou sme zhrnuli nasledujúce prístupy, ktoré považujeme za zvlášť vhodné k implementácii pre našu cieľovú skupinu. Zhodli sme sa na užitočnosti metódy „Podnetných otázok“, ktoré tvoria osnovu pracovného plánu riešiteľa problému. V jednotlivých etapách riešenia problému by sa mali klásť tieto otázky:

Orientácia

Je úloha zrozumiteľná? Čo treba nájsť? Je možné úlohu sformulovať presnejšie? Mám predstavu o postupe riešenia?

Prieskum faktov

Čo je dané? V akej situácii sa nachádzam? Čo sa dá využiť? Ako je to presne? Ako to všetko vzájomne súvisí?

Prieskum obťažnosti

V čom spočíva hlavná obťažnosť riešenia úlohy? V čom sú medzery? Aké prekážky mi bránia v nájdení odpovede? Čo treba hľadať? Ako formulovať konkrétne úlohy?

Prieskum prostriedkov

Čo by som mohol potrebovať? Čo všetko mám k dispozícii? Aké myšlienkové postupy by mohli viesť k riešeniu? Tvorba hypotéz, námetov, ideí: Mohlo by sa to takto stať? Čo by sa stalo, keby...? Ak..., potom...?

Prieskum hypotéz

Zodpovedá hypotéza mojim skúsenostiam, logike, pozorovaniu, experimentom, overeným poznatkom a praxi?

Ďalší účastník zasadnutia uviedol ako dobrú prax aplikácie stratégie EUR.

Podstatou stratégie, ktorej autormi sú Meredith a Steele (1999), je pomôcť žiakom v porozumení učiva s výkladovým textom členením vyučovacej hodiny (bloku) na tri základné fázy. Názov stratégie je akronymom, ktorý vznikol z ich pomenovaní: evokácia – uvedomenie – reflexia. Cieľom evokácie je vytváranie podmienok na spájanie nových poznatkov s doterajšími, pretože to, čo jednotlivci vie, je hlavným kritériom toho, čo sa môže naučiť. Žiaci si pred čítaním textu vybavujú už osvojené vedomosti o danej téme, ku ktorým budú pridávať nové informácie. V tejto fáze ide aj o vzbudenie záujmu o učenie, aktivizáciu, uľahčenie pochopenia nového učiva a jeho trvalejšie zapamätanie. Vo fáze uvedomenia si významu sa dostávajú žiaci do kontaktu s novými informáciami prostredníctvom čítania textu, sledovania výkladu učiteľa, filmu, realizáciou experimentu a pod. Je dôležité udržať záujem žiaka v tejto fáze takým učebným postupom, ktorý mu umožní sledovať vlastné porozumenie nových informácií a myšlienok. Účinné je vytváranie záznamov, ktoré budú výsledkami premýšľania o texte za pomoci týchto typov otázok, ktoré si v duchu kladie: Čo si mám o tom myslieť? Ako sa táto informácia hodí k tým, ktoré už poznám? Ako toto tvrdenie ovplyvní môj názor? Cieľom reflexie je uvažovanie nad procesom učenia, ktorým žiak prešiel. Uvedomuje si, čo sa naučil a pochopil, ale formuluje aj problémy v procese učenia a ďalšie potreby, hodnotí nové poznatky, vyjadruje svoj názor. Žiaci si upevňujú nové vedomosti a aktívne menia svoje schémy porozumenia, aby zodpovedali novým informáciám. Vymieňajú si a porovnávajú svoje myšlienky. V uvedenej stratégii je aplikovaná podstata rozvoja metakognície v takej postupnosti, ktorá umožňuje konštrukciu nového poznania na základe toho, čomu už žiak rozumie. Žiak sa učí nové poznatky prepájaním s osvojenými, a to tak, že sleduje a koriguje vlastné porozumenie. V jednotlivých fázach tejto stratégie alebo etáp metakognitívnych procesov môže učiteľ voľiť rôzne metódy, techniky a formy. Dôležité je, aby súviseli s podstatou jednotlivých fáz, aby medzi aktivitami bola zachovaná kontinuita, aby mali primeraný rozsah a zapájali každého žiaka.

Zhodli sme sa na ďalších prvkoch dobrej praxe rozvoja čitateľskej gramotnosti:

- Vzťah k čítaniu

Predpokladom pre rozvíjanie čitateľskej gramotnosti je potešenie z čítania a vnútorná potreba čítať.

- Doslovné porozumenie

Čitateľská gramotnosť stavia na schopnosti dekodovať písané texty a budovať porozumenie na doslovnej úrovni so zapojením doterajších znalostí a skúseností.

- Vыводzovanie a hodnotenie

Čitateľsky gramotný človek musí vedieť vыводzovať z prečítaného závery a kriticky hodnotiť texty z rôznych hľadísk, vrátane sledovania autorovho zámeru.

- Metakognícia

Súčasťou čitateľskej gramotnosti je aj schopnosť a návyk seba regulácie, tj. schopnosť reflektovať zámer vlastného čítania.

11. Vypracoval (meno, priezvisko)

Mgr. Beáta Kunová

12. Dátum 29.01.2021
13. Podpis
14. Schválil (meno, priezvisko) Mgr. Anna Jurgovianová
15. Dátum 29.01.2021
16. Podpis

Pokyny k vyplneniu Písomného výstupu pedagogického klubu:

Písomný výstup zahŕňa napr. osvedčenú pedagogickú prax, analýzu s odporúčaniami, správu s odporúčaniami. Vypracováva sa jeden písomný výstup za polrok.

1. V riadku Prioritná os – Vzdelávanie
2. V riadku špecifický cieľ – riadok bude vyplnený v zmysle zmluvy o poskytnutí NFP
3. V riadku Prijímateľ - uvedie sa názov prijímateľa podľa zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku (ďalej len "zmluva o NFP")
4. V riadku Názov projektu - uvedie sa úplný názov projektu podľa zmluvy NFP, nepoužíva sa skrátený názov projektu
5. V riadku Kód projektu ITMS2014+ - uvedie sa kód projektu podľa zmluvy NFP
6. V riadku Názov pedagogického klubu (ďalej aj „klub“) – uvedie sa celý názov klubu
7. V riadku Meno koordinátora pedagogického klubu – uvedie sa celé meno a priezvisko koordinátora klubu
8. V riadku Školský polrok - výber z dvoch možností – vypracuje sa za každý polrok zvlášť

- september RRRR – január RRRR
- február RRRR – jún RRRR

9. V riadku Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy – uvedie sa odkaz / link na webovú stránku, kde je písomný výstup zverejnený

10. V tabuľkách Úvod, Jadro a Záver sa popíše výstup v požadovanej štruktúre
11. V riadku Vypracoval – uvedie sa celé meno a priezvisko osoby/osôb (členov klubu), ktorá písomný výstup vypracovala
12. V riadku Dátum – uvedie sa dátum vypracovania písomného výstupu
13. V riadku Podpis – osoba/osoby, ktorá písomný výstup vypracovala sa vlastnoručne podpíše
14. V riadku Schválil - uvedie sa celé meno a priezvisko osoby, ktorá písomný výstup schválila (koordinátor klubu/vedúci klubu učiteľov)
15. V riadku Dátum – uvedie sa dátum schválenia písomného výstupu
16. V riadku Podpis – osoba, ktorá písomný výstup schválila sa vlastnoručne podpíše.